

Agata Tatarenko, Szczepan Czarnecki

Proces cyfryzacji w Republice Czeskiej: eDoklady i DiPSy

Na początku 2024 r. w Republice Czeskiej wprowadzono aplikację eDoklady (eDokumenty), umożliwiającą przechowywanie cyfrowych dokumentów tożsamości, oraz system DiPSy, ułatwiający rekrutację uczniów do szkół ponadgimnazjalnych. Działania te są przykładem stopniowej cyfryzacji usług publicznych w Republice Czeskiej. Władze tego państwa wspierają rozwój infrastruktury cyfrowej poprzez programy i dotacje, obejmujące m.in. zwolnienia podatkowe, finansowanie projektów badawczych i ułatwienia w rozwoju przedsiębiorstw zajmujących się nowymi technologiami.

20 stycznia 2024 r. w Republice Czeskiej wprowadzono aplikację eDoklady, która umożliwia przechowywanie elektronicznych dokumentów tożsamości w formie cyfrowej na telefonie komórkowym. Obecnie aplikacja pozwala na zapisanie dowodu osobistego, a w przyszłości ma zawierać także inne dokumenty publiczne w formie cyfrowej. Aplikacja eDoklady jest stopniowo wdrażana do użytku. Możliwość posługiwania się przez czeskich obywateli dokumentami w formie cyfrowej w poszczególnych instytucjach publicznych została podzielona na trzy etapy. Od 20 stycznia obejmuje ona centralne organy administracyjne, tj. wszystkie ministerstwa oraz szereg innych instytucji państwowych. Od lipca 2024 r. do programu włączone zostaną takie instytucje, jak policja, sądy, urzędy skarbowe, urzędy pracy czy urzędy stanu cywilnego. Cały proces ma się zakończyć 1 stycznia 2025 r., gdy korzystanie z eDokumentów będzie już możliwe w pozostałych instytucjach, w których prawo wymaga weryfikacji tożsamości lub innych danych osobowych (m.in. okręgowe komisje wyborcze, szkoły i uczelnie wyższe, banki, poczta czy notariusz). eDoklady stanowią krok w kierunku wprowadzenia w Republice Czeskiej europejskiego portfela tożsamości cyfrowej, który będzie obowiązywać we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej i zawierać szereg dokumentów oraz certyfikatów.

Zainteresowanie obywateli Republiki Czeskiej dokumentami elektronicznymi jest dość wysokie, zwłaszcza wzięwszy pod uwagę początkowe problemy techniczne związane z uruchomieniem aplikacji oraz to, że służy ona obecnie wyłącznie do przechowywania dowodu osobistego i tylko część urzędów umożliwia posługiwanie się wersją elektroniczną dokumentu tożsamości. W ciągu pierwszych dziesięciu dni na swoich telefonach komórkowych aplikację eDoklady zainstalowało ponad 240 tys. użytkowników. Mają oni do dyspozycji stronę internetową, na której zostały zawarte informacje na temat działania aplikacji oraz bezpieczeństwa danych.

Wprowadzenie aplikacji eDoklady jest częścią ogólnego trendu cyfryzacji usług publicznych w Republice Czeskiej, realizowanej etapowo i obejmującej różne obszary. Czeski rząd dąży do poprawy efektywności i dostępności usług administracyjnych, umożliwiając realizację wielu procedur w formie online, takich jak rejestracja firm, składanie deklaracji podatkowych, aplikowanie o dokumenty czy rejestracja pojazdów. Kolejnym obszarem, który podlega cyfryzacji, jest sektor opieki zdrowotnej. Ma to na celu usprawnienie dostępu do usług medycznych, zarządzanie danymi pacjentów oraz integrację systemów informatycznych między różnymi instytucjami medycznymi. Obywatele Czech mogą również korzystać z recept online. Niestety, czeski sektor medyczny często staje się obiektem ataków hakerskich.

Bramą do wymienionych wyżej usług jest Portal Obywatela (cz. Portál občana), służący do komunikacji obywateli z instytucjami publicznymi, który może być połączony z aplikacją eDoklady. W Portalu Obywatela Czesi mogą zarządzać swoimi dokumentami i innymi danymi z rejestrów państwowych oraz baz danych lub założyć skrzynkę danych, za pomocą której mogą komunikować się drogą elektroniczną z urzędami administracji publicznej, portalem eRecept, Portalem Szczepień, Czeskim Urzędem Opieki Społecznej czy też Urzędem Pracy.

W dziedzinie edukacji w Republice Czeskiej rozwijane są projekty wykorzystujące technologie cyfrowe w procesie uczenia się i nauczania, takie jak platformy edukacyjne, narzędzia e-learningowe i zdalne formy kształcenia. Jednym z przykładów wprowadzenia narzędzi cyfrowych w szkolnictwie jest internetowy system rejestracji do szkół ponadgimnazjalnych – Cyfrowy System Logowania (DiPSy), który po raz pierwszy uruchomiono 1 lutego 2024 r. DiPSy zapewnia dostęp do informacji o szkołach, profilach klas, wymaganiach rekrutacyjnych i terminach aplikacji, pozwala też na złożenie maksymalnie trzech wniosków online. Rekrutacja trwa do 20 lutego. Szacuje się, że z systemu skorzysta ok. 75 tys. rodziców.

Docelowo DiPSy ma ułatwić proces rekrutacji zarówno uczniom, jak i szkołom, zapewniając przejrzystość i sprawność w całym procesie, zwłaszcza w zakresie kontroli liczby składanych formularzy, co przełoży się na realną wiedzę o zajętych w szkołach miejscach. Jednak wprowadzenie tego systemu spotkało się z oporem czeskiego społeczeństwa, przyzwyczajonego do składania tradycyjnego podania o przyjęcie do szkoły. Podobne obawy towarzyszyły cyfrowej wersji dokumentów tożsamości, którą zapewnia aplikacja eDoklady. Co więcej, także część polityków była zdania, że cyfrowe rozwiązania, takie jak eDoklady i DiPSy, wdrożono zbyt wcześnie, ponieważ obecnie nie są one wymagane przez UE. Mając na uwadze przywiązanie czeskiego społeczeństwa do znanych mu papierowych form dokumentów, władze w komunikacji z obywatelami na temat nowych rozwiązań technologicznych poświęciły dużo uwagi kwestiom bezpieczeństwa.

Działania władz w zakresie cyfryzacji i innowacji technologicznych. Cele i priorytety Republiki Czeskiej w zakresie innowacji i rozwoju technologicznego określa ramowa Strategia innowacji Republiki Czeskiej na lata 2019-2030 (Inovační strategie České republiky 2019-2030) z 4 lutego 2019 r., a także bardziej ogólny dokument pod nazwą Krajowa polityka badawcza, rozwojowa i innowacyjna (Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky), dotyczący rozwoju wszystkich elementów badań, rozwoju i innowacji w Republice Czeskiej. Główne cele obejmują promowanie badań naukowych, rozwój technologii oraz transfer wiedzy między sektorem naukowym a przemysłem. Z kolei do priorytetów należą zwiększenie konkurencyjności gospodarki poprzez innowacje, a także rozwój nowych technologii wspierających zrównoważony rozwój, poprawę jakości życia obywateli oraz wzmocnienie pozycji Republiki Czeskiej na arenie międzynarodowej poprzez udział w międzynarodowych projektach badawczych i innowacyjnych. W Republice Czeskiej działa także kilka instytucji, których celem jest wspieranie innowacji, w tym w zakresie rozwiązań cyfrowych. Jedną z nich jest CzechInvest – Narodowa Agencja Rozwoju Inwestycji – zajmująca się wspieraniem inwestycji, transferem technologii oraz rozwojem biznesu w Czechach i oferująca różnorodne programy dla przedsiębiorców i inwestorów. Kolejnym ośrodkiem jest Technologická agentura České republiky (TA ČR) – Agencja Technologiczna Republiki Czeskiej – odpowiedzialna za wsparcie badań naukowych, rozwoju technologii oraz transferu know-how pomiędzy sektorem naukowym a przemysłem.

Rząd Republiki Czeskiej wspiera rozwój infrastruktury cyfrowej poprzez rządowe programy mające na celu wzrost udziału prywatnych inwestycji w budowie infrastruktury telekomunikacyjnej (szerokopasmowy internet, sieć 5G) oraz poprzez programy badawcze ukierunkowane na rozwój nowych technologii i rozwiązań w dziedzinie komunikacji. Przykładami takich działań są: Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój), finansowany ze środków UE, który wspiera badania naukowe, rozwój technologii oraz innowacje w Czechach, a także Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (Program Operacyjny Przedsiębiorczość i Innowacje dla Konkurencyjności), mający na celu rozwój przedsiębiorczości, innowacji oraz transfer technologii w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarki.

Dzięki rządowym programom w Republice Czeskiej dynamicznie rozwija się sektor start-upów nowych technologii. Obejmuje on różnorodne branże, w tym technologie informatyczne, sztuczną inteligencję, biotechnologię, medycynę cyfrową, e-commerce, smart city, clean tech oraz fintech. Sektor ten wspierany jest także przez duże miasta, takie jak Praga, Brno lub Ostrawa. W efekcie tych działań Republika Czeska staje się coraz bardziej atrakcyjnym miejscem dla międzynarodowych przedsiębiorców i inwestorów zainteresowanych innowacyjnymi rozwiązaniami technologicznymi.

Wnioski. Wprowadzenie aplikacji eDoklady i systemu rekrutacyjnego DiPSy pokazuje zaangażowanie władz Republiki Czeskiej w cyfryzację w różnych obszarach życia społecznego, mającą na celu usprawnienie dostępu do usług publicznych. Cele rządowe skupiają się na promowaniu badań naukowych i rozwoju technologii, co docelowo ma się przełożyć na poprawę jakości życia obywateli. Działania obejmują także wsparcie inwestycji prywatnych, co przyczynia się do dynamicznego wzrostu sektora nowych technologii. Równolegle nowe technologie, takie jak aplikacja eDoklady czy system DiPSy, napotykają opór ze strony czeskiego społeczeństwa, które przyzwyczajone jest do tradycyjnych form komunikacji i dokumentacji. To pokazuje, że proces cyfryzacji wymaga nie tylko wprowadzenia nowych technologii, ale także edukacji i przekonywania społeczeństwa do korzyści płynących z tych zmian. Krytyczne spojrzenie na nowe technologie, związane z kwestiami bezpieczeństwa i zaufaniem społecznym, jest równie istotne jak rozwój samej infrastruktury cyfrowej.